

(i) Printed Pages : 7 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

1	1	2	6	6
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	4
---	---	---	---

Bachelor of Arts (FYUP) 4th Semester

(2056)

PHILOSOPHY

Paper : Greek Philosophy (Pre-Socratic & Socrates)

(In all Mediums)

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :- Attempt **five** questions in all by selecting **one** from each Unit. Q. No. 1 is compulsory. All questions carry equal marks.

1. Attempt any **nine** of the following:

- (1) Explain the concerns of Greek thought.
- (2) Definition of Reality.
- (3) Meaning of Substance.
- (4) Explain the concept of Being.
- (5) Explain the difference between Reality and Appearance.
- (6) Difference between Being and being.
- (7) What is meant by knowledge?

- (8) Man is the measure of all things. Explain.
- (9) It's better to be a dissatisfied man than to be a satisfied pig. Explain.
- (10) Explain Paradox of Motion.
- (11) Atoms as reality. Explain.
- (12) Numbers as reality. Explain. 2×9=18

UNIT-1

2. Give a historical account of the evolution of the concept of Reality and Substance from Thales to Pythagoras. 18
3. What do you understand by the concepts of Change and Flux as Reality? Give reasons for your argument. 18

UNIT-2

4. Write a note on the teachings with regard to the concept of Reality according to the Eleatic School. 18
5. Explain the contributions of Empedocles and Democritus to the concept of Reality. 18

UNIT-3

6. Explain the concept of knowledge according to Sophists. 18
7. Discuss the concerns of Ethical Virtues and their significance in human life as propagated by Socrates. 18

UNIT-4

8. Why is the Socratic method known as dialogical in its nature?
Discuss in detail. 18
9. How does virtue ensure a good life? Discuss in the light of Greek thought. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दें। प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए:

- (1) यूनानी चिंतन की चिंताओं को समझाइए
- (2) वास्तविकता की परिभाषा
- (3) पदार्थ का अर्थ
- (4) अस्तित्व की अवधारणा को समझाइए
- (5) वास्तविकता और आभास में अंतर स्पष्ट कीजिए
- (6) अस्तित्व और होने में अंतर
- (7) ज्ञान से क्या तात्पर्य है?
- (8) मनुष्य ही सभी चीजों का मापक है। समझाइए।

(9) संतुष्ट लोभी होने से असंतुष्ट मनुष्य होना बेहतर है। समझाइए।

(10) गति के विरोधाभास को समझाइए।

(11) वास्तविकता के रूप में परमाणुओं को समझाइए।

(12) वास्तविकता के रूप में संख्याओं को समझाइए। $2 \times 9 = 18$

यूनिट-1

2. थेल्स से पाइथागोरस तक वास्तविकता और पदार्थ की अवधारणा के विकास का ऐतिहासिक विवरण दीजिए। 18
3. वास्तविकता के रूप में परिवर्तन और प्रवाह की अवधारणाओं से आप क्या समझते हैं? अपने तर्क के लिए कारण बताइए। 18

यूनिट-2

4. एलीटिक स्कूल के अनुसार वास्तविकता की अवधारणा के संबंध में शिक्षाओं पर एक टिप्पणी लिखिए। 18
5. वास्तविकता की अवधारणा के लिए एम्पेडोकल्स और डेमोक्रीटस के योगदान की व्याख्या कीजिए। 18

यूनिट-3

6. सोफिस्टों के अनुसार ज्ञान की अवधारणा की व्याख्या कीजिए। 18
7. नैतिक सद्गुणों की चिताओं पर चर्चा करें। सुकरात द्वारा प्रतिपादित रूप में मानव जीवन में उनके महत्व को बताए। 18

ਯੂਨਿਟ-4

8. ਸੁਕਰਾਤ ਦੀ ਪਧਰਤਿ ਕੋ ਸੰਵਾਦਪਰਕ ਕਧੀਂ ਕਹਾ ਜਾਤਾ ਹੈ? ਵਿਸਤਾਰ ਸੇ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 18
9. ਸਦਗੁਣ ਕੈਸੇ ਏਕ ਅਛੇ ਜੀਵਨ ਕੋ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਤਾ ਹੈ? ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇਂ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

- (1) ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।
- (2) ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।
- (3) ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਅਰਥ।
- (4) ਹੋਂਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।
- (5) ਹਕੀਕਤ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।
- (6) ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ।
- (7) ਗਿਆਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

(8) ਮਨੁੱਖ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਪ ਹੈ। ਸਮਝਾਓ।

(9) ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਲੋਭੀ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਆਦਮੀ ਹੋਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਸਮਝਾਓ।

(10) ਗਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।

(11) ਅਸਲੀਅਤ ਵਜੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।

(12) ਅਸਲੀਅਤ ਵਜੋਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।

2×9=18

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਬੈਲਸ ਤੋਂ ਪਾਇਥਾਗੋਰਸ ਤੱਕ ਹਕੀਕਤ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਿਓ। 18
3. ਤੁਸੀਂ ਹਕੀਕਤ ਵਜੋਂ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-2

4. ਇਲੀਏਟਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
5. ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਐਂਪੀਰੀਕਲਸ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਸ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-3

6. ਸੋਫਿਸਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
7. ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਸੁਕਰਾਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਗਏ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-4

8. ਸੁਕਰਾਤ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਾਦਵਾਦੀ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
9. ਨੇਕੀ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ? ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18